

بخاری آزمایش
بخاری های آزمایش ، بدون
صفرهای زیادی بفروش می رسد!
بخاری های آزمایش با پوشش
لغابی در ۵ مدل

آبجین

نیمه دوم
۱۳۵۰

■ صفحه ۱۶ ■ سال بیست و ششم ■ شماره ۲۴۵۹ ■ شنبه ۱۲ مهر ۱۳۹۹ ■ ۱۵ صفر ۱۴۴۲ ■ ایران قرن نود و یک

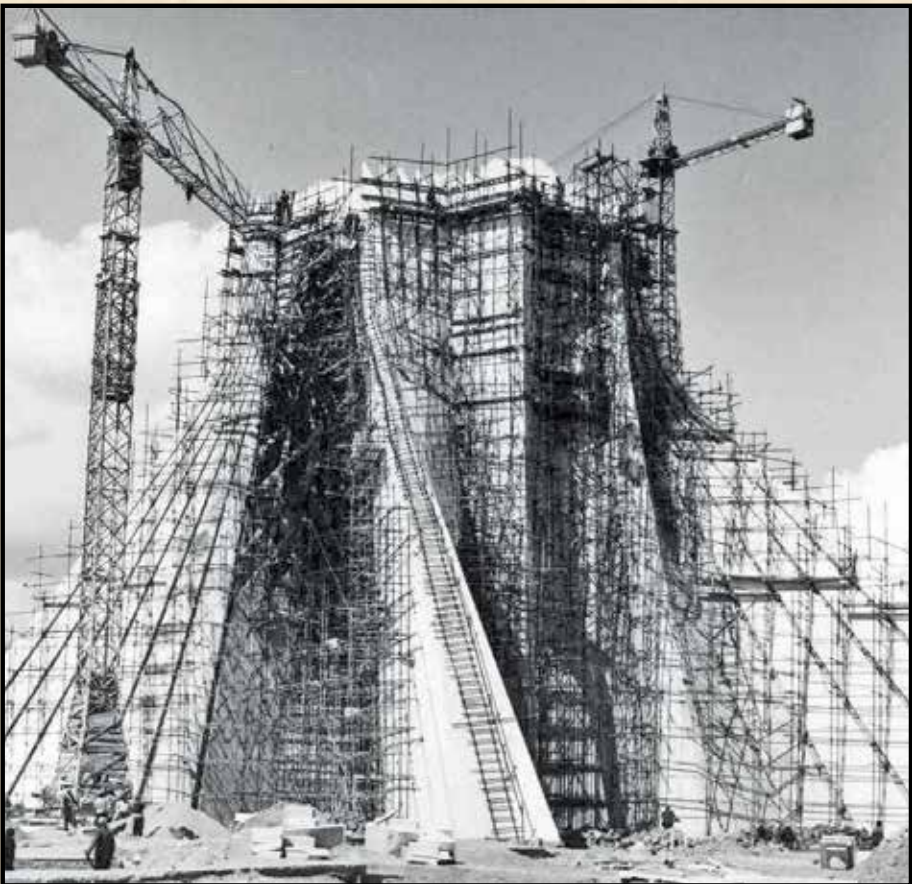
اجاق گاز جواهریان
با پلو پز مخصوص ، استثنایی
و منحصر بفرد. فروش در
کلیه فروشگاه های معتبر
تهران و شهرستان ها. مرکز
بخش: چهارراه گلوندک،
سرای فردوس

نماد پایتخت چگونه شکل گرفت ؟

روایت برج آزادی

فرزانه قبادی/ دهم شهریور ۱۳۴۵ بود که روزنامه اطلاعات در صفحه نخست خود آگهی مربوط به یک مسابقه را منتشر کرد: «مسابقه طرح ساختمان شهباد» که بعدها برج آزادی نام گرفت. طراحی یادمانی را بین معماران ایرانی به مسابقه گذاشته و علاقه‌مندان تا دهم آبان ماه ۱۳۴۵ فرصت دارند طرح‌های خود را به دفتر مرکزی جشن‌ها تحویل دهند؛ در بند سوم این آگهی آمده: «بنا باید به تناسب میدان طرح گردد، ولی حداکثر ارتفاع ساختمان (از نظر مجاورت فرودگاه) از چهل و پنج متر نباید تجاوز کند.»

سال‌ها پیش از برگزاری این مسابقه، قرار بود میدانی وسیع در پلوار آیزنهاور- که به فرودگاه مهرآباد منتهی می‌شد- ساخته و بنایی یادمانی به مناسبت جشن‌های ۲۵۰۰ ساله نیز در آن احداث شود. از آنجا که واژه «دروازه تمدن بزرگ» در دهه چهل و با درآمد هنگفتی که از فروش نفت نصیب اقتصاد ایران شد، تبدیل به یکی از واژه‌های محبوب محمدرضا شاه شده بود، در ابتدا ایده‌ای مطرح شد مبنی بر اینکه این دروازه تمدن در شهر عینیت پیدا کند و نمادی شبیه به این تعبیر جاه‌طلبانه در پایتخت ساخته شود. مهندس امیر نصرت منقح و یوسف شریعت‌زاده و همکارانشان که آن روزها به‌عنوان تیمی از معماران زبده ایران شناخته می‌شدند، بنایی نمادین شبیه به طاق نصرت‌های ایرانی را طراحی کردند، اما طرح مورد قبول قرار نگرفت؛ در نهایت تصمیم بر این شد که با برگزاری مسابقه و فراخوان عمومی از معماران دعوت شود تا طرح‌های خود را ارائه کنند. آبان ماه همان سال، دفتر جشن‌ها با جوانی بیست و چهار ساله تماس گرفت و به او اعلام شد طرحی که برای شرکت در مسابقه ارائه کرده‌است «نزدیکترین طرح به خواسته هیأت داوران» بوده و پذیرفته شده‌است. حسین امانت شاگرد هوشنگ سیحون بود و آشنایی خوبی با تاریخ و معماری ایرانی داشت. امانت این بنا را با الهام از آلمان‌های معماری

ایرانی از دوره ساسانی تا دوران اسلامی طراحی کرد. او دربارۀ طراحی این بنای یادمانی می‌گوید: «برج طوری طراحی شده که معطوف به حقیقت، جوهره و عمق فرهنگ ایران است. یعنی با توجه به آنچه در طول تاریخ بر ایران رفته و عظمتی که در تاریخ این کشور است، ساخته شده» امانت که به تازگی از دانشکده معماری دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شده بود، در نخستین تجربه جدی خود، بنایی را طراحی کرد که در مقاطع مختلف تاریخ به‌عنوان نمادی در میان خیل عظیم جمعیت خودنمایی کرد. به تعبیر حسین

امانت: «این بنا مثل یک پدر مردم را در آغوش گرم خود گرفته، پدری که از ۲- ۳ هزار سال قبل آنجا بوده.» امانت پروژه ساخت برج را در سال ۱۳۴۶ با کمک دوستانش منوچهر ایرانپور، سعید خرمیان و روح‌الله نیک خصال آغاز کرد. بنایی که قوس میانی آن ملهم از طاق کسری ساسانی و کاشیکاری و مقرنس آن تداعی‌کننده معماری بناهای اسلامی است. فضای سبز اطراف بنا با الهام از باغ‌های ایرانی طراحی شده و قرار بود پیاده‌راهی باشد برای تفرج پایتخت‌نشینان.

جشن پراعتراض ۲۵۰۰ ساله

آغاز سقوط

لیلا ابراهیمیان/ جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران از روز سه شنبه ۲۰ مهر تا شنبه ۲۴ مهر ۱۳۵۰ در در تخت جمشید برگزار شد.

فکر برگزاری چنین جشنی شش سال بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شکل گرفت؛ قرار بود آن زمان مراسم مختصری برای بزرگداشت سنت سلطنت در ایران برگزار شود اما شاه به تدریج تغییر رأی داد؛ او می‌خواست جشن دوهزار و پانصد سال با جشن یادبود تاج‌گذاری مجزا باشد

و این یکی مفصل‌تر و مجلل‌تر. آذرماه ۱۳۳۷ شاه فرمانی صادر کرد تا کمیته‌عالی مشورتی برای مطالعات تاریخی و علمی درباره آن شکل گیرد؛ حسین علاء، حسن تقی‌زاده، علی‌اصغر حکمت، محمود مهران، رضازاده شفق و سعید نفیسی عضو این کمیته بودند و بعد از گذشت ۱۰ سال کاری انجام ندادند. این بار شاه تصمیمی عجولانه گرفت و در طول ۱۸ ماه، صدها نفر از سران کشورهای مختلف، روزنامه‌نگاران و میهمان‌های عالی‌رتبه را به تخت جمشید‌نماد تاریخ ایران باستان دعوت کرد. کار شبانه‌روزی مهندسان و کارگران و دلارهای نفتی در خدمت تدارک برای ضیافتی بزرگ بود؛ ضیافتی برای نشان دادن شکوه شاه که البته آغازی شد برای سقوط پهلوی. آن زمان شاه ده‌ها میلیون دلار صرف کرد تا در شیراز فرودگاهی بنا شود؛ به جای هتل لوکس چادرهایی نفیس بنا شد و امنیت‌جاده‌ها و روشنایی آن مورد توجه قرار گرفت. قرار بود ۲۵۰۰ مدرسه و درمانگاه ساخته شود اما چنین نشد و هزینه‌های سنگین و اسراف این جشن از چشم‌ها پنهان نماند؛ هزینه‌های سنگین در شرایطی که فقر، حاشیه‌نشینی و... چالش‌های جدی در ایران بود. همان زمان امام خمینی در پیانه‌ای شدیدالحن جشن‌ها را «بزم اهریمن» خواند: «...شاهنشاهی ایران از اولی که زاییده شده‌است تا حالا روی تاریخ را سیاه کرده‌است. جنایات شاه‌های ایران روی تاریخ را سیاه کرده‌است، برج، از سر درست کردند، سر مردم را می‌بریدند، قتل عام می‌دادند بعد برج درست می‌کردند با آن. برای این شاهان، ما ملت اسلام باید جشن بگیرد؟! ملت ایران موظف است که با این جشن‌ها مبارزه

منفی کند، مثبت نه لازم نیست، از خانه بیرون نایندد وقتی که این جشن‌ها هست، شرکت نکنند در جشن‌ها، جایز نیست شرکت کردن در این جشن‌ها. هرچه می‌توانند از زیر بار این طور چیزها بیرون بروند... روحانیونی چون شیخ صادق خلخالی هم بودند که با نوشتن رساله‌هایی از رهگذر حمله به دوران کوروش هخامنشی، جشن‌های ۲۵۰۰ ساله را به چالش می‌کشیدند. در این بین کنفدراسیون دانشجویان هم نیروهای خود را برای مبارزه با جشن بسیج کرده؛ بیانیه‌هایی که شرکت در جشن را محکوم می‌کرد. حکومت هم دست به کار شده بود و برای حضور در جشن سران کشورهای غربی را ترغیب و تهدید می‌کرد. اینکه «آینده سرمایه‌گذاری انگلیس و فرانسه در مس کرمان به خطر می‌افتد» و «آینده اقتصادی آلمان در ایران به حضور در این جشن بستگی دارد.» شاه همه را به جشن دعوت کرده بود الا اسرائیل؛ او ترس این را داشت که کشورهای عربی از حضور در جشن سر باز زنند. اما هر چه بود درنهایت ملکه انگلیس و پرنس ولز در جشن غایب بودند و ریچارد نیکسون و همپدو روسای جمهور آمریکا و فرانسه در جشن شرکت نکردند. روزهایی که همه گوش‌ها و چشم‌ها به سمت پاسارگاد بود؛ آنجا که آخرین شاه ایران می‌گفت: «کوروش! ما امروز در برابر آرامگاه ابدی تو گرد آمده‌ایم تا به تو بگویم: آسوده بخواب که ما بیداریم...» درست همان زمان که ساواک بسیاری از مبارزان سیاسی را زندانی کرده بود و منادیان «جزیره‌ی ثبات» به سمت جزیره سرگردانی می‌رفتند؛ جشن ۳۰۰ میلیون دلاری آخرین ضیافت سلطنت در ایران بود.

بیده جریده

تهیه و تنظیم: حسن مجیدی

در گذشت داوود پیرنیا

داوود پیرنیا [متولد سال ۱۲۷۹ در تهران] بدرود حیات گفت. پیرنیا دیروز [سه‌شنبه ۱۱ آبان ۱۳۵۰] نزدیک ظهر هنگامی که تنی چند از دوستان خود را در منزل پذیرایی می‌کرد غفلتا از روی صندلی خم شد و به عارضه سکنه در گذشت. داوود پیرنیا فرزند ارشد مرحوم «حسن پیرنیا» (مشیرالدوله) بود. هفتاد و دو سال زندگی کرد و تا آخرین روز زندگی، وجودی لایق و مفید و خدمتگزار به شمار می‌آمد. او تحصیلات متوسطه و عالی را در «فری‌بور» سوئیس به پایان برده و در رشته قضایی و حقوق فارغ‌التحصیل شده بود. از این‌رو در بازگشت به ایران در عدلیه به کار قضاوت پرداخت و در سلک همکاران نزدیک مرحوم «علی اکبر داور» قرار گرفت و در همین دوره از خدمت بود که عنوان نخستین رئیس کانون وکلایا یافت. بعد به وزارت مالیه منتقل شد و آخرین سمت او مدیر کل تشکیلات آن‌وزارتخانه بود. پس از شهریور ۱۳۲۰ داوود پیرنیا از طرف مرحوم «احمد قوام‌السلطنه» به همکاری دعوت شد و در کابینه او سمت معاون نخست‌وزیر و سرپرست بازرسی نخست‌وزیری را احراز کرد. داوود پیرنیا پس از آنکه به مرحله بازنشستگی رسید و از خدمات دولتی فراغت حاصل کرد، فرصتی یافت تا یکسره به کارهای اجتماعی و اشتغالات ذوقی بپردازد. همین دوره با ابداع برنامه «گل‌ها» و برنامه «کودک» رادیو ایران یادگار ارزشمندی از خود برجای نهاد که مظهر شور و شوق عارفانه و ادیبانه و هنر دوستانه وی به شمار می‌آید... مرحوم پیرنیا به زبان و ادبیات فرانسه تسلط عمیق داشت و زبان آلمانی را نیز نیکو می‌دانست. شیفته هنر و ادبیات و موسیقی و گل بود و از کارهای انسانی و اجتماعی هرگز روی نمی‌گردانید و بی‌کودچترین تظاهری، در امور خیر و کمک به رنج‌دیدگان و دردمندان پیوسته پیشقدم بود. به پاس خدمات انسانی و اجتماعی مرحوم پیرنیا، یکی از مدارس به یادبود او در «ناتین» مسقط‌الرأس اجدادی وی به نام داوود پیرنیا نامگذاری شد.

روزنامه اطلاعات- چهارشنبه ۱۲ آبان ۱۳۵۰

حراج قالی ایرانی هیئت‌لر

لندن- خبرگزاری فرانسه: یک فرش استثنایی ایرانی معروف به «سلطان‌آباد» در تالار فروش لندن حراج خواهد شد. این فرش در میان ۲۲ تخته‌قالی ایرانی که آدولف هیتلر در سال ۱۹۳۷ برای مفروش کردن کاخ صدارت عظمی در برلن به ایران سفارش داده بود زیباترین آنها است. هیتلر این فرش را که شانزده متر طول و هفت متر عرض دارد و وزن آن نزدیک به نیم تن است و همچنین ۲۱ تخته دیگر قالی‌های سفارشی خود را ندیده‌است زیرا کار بافت این قالی‌های خارق‌العاده بیش از هشت سال طول کشید و این هنگامی بود که جنگ دوم جهانی پایان یافته بود.

انتظار می‌رود «سلطان‌آباد» که مرغوبیت آن با زیباترین فرش‌های قرن شانزدهم و قرن هفدهم برابری می‌کند دست‌کم به یکصد هزار لیره به فروش برسد. یک میلیارد امریکایی به نام «هوار اهو کس» در سال ۱۹۶۸ یک قالی کوچکتر ایرانی از این کلکسیون را به ۸۵ هزار لیره خریداری کرده‌است. علاقه شدید هیتلر به فرش معروف خاص و عام بود. در بعبوجه جنگ در لندن شایع بود که هیتلر گاهی از اوقات روی فرش به زانو در می‌آمده و آن را می‌چوبیده‌است...

روزنامه اطلاعات- پنجشنبه ۲۰ آبان ۱۳۵۰

سخت‌ترین زمستان تاریخ ایران

از روز شنبه ۲ بهمن سال ۱۳۵۰ سرما، کولاک‌های برف و بوران ایران را فرا می‌گیرد. در روزهای بعد، بارش برف در پهنه وسیعی از کشور به ارتفاع ۶ و متر و دمای هوا در برخی نقاط به منفی ۳۷ درجه می‌رسد.

برف و سرما تا چهارشنبه ۲۰ بهمن ۱۳۵۰ منجر به مرگ بیش از ۴۰۰۰ نفر و نابودی ۲۰۰ روستا شد.

شنبه ۲ بهمن

برف امروز تهران را غافلگیر کرد.

مدارس تهران ۳ روز تعطیل شد.

یکشنبه ۳ بهمن

برف ارتباط ۳۷۵۰ روستا را در آذربایجان قطع کرد.

۲۰ اتوبوس حامل مسافر در دو طرف گردنه حیران مانده‌اند.

یکشنبه ۱۰ بهمن

جاده‌های مهم کشور بسته شد.

جاده‌های هراز، رشت، اصفهان، شیراز، تبریز و همدان مسدود است.

مدارس ۱۵ شهرستان تعطیل شد.

صدها دستگاه اتوبوس، سواری و کامیون در راه‌ها

۱۲ اسفند

چهار نفر از اعضای چریک‌های فدایی خلق به حکم دادگاه نظامی اعدام شدند.

۱۵ بهمن

در شهرآورد پایتخت بین پرسپولیس و تاج در چارچوب جام تخت جمشید (لیگ سراسری ایران)، سرخ‌پوشان موفق شدند با نتیجه ۴ بر یک تیم تاج را شکست دهند.

۱۰ دی

در آستانه فرارسیدن سال ۱۹۷۲ میلادی دولت انگلیس رسماً پایان تسلط خود بر خلیج فارس را اعلام کرد.

۱۲ آذر

تیم ملی فوتبال ایران در چارچوب مقدماتی المپیک ۱۹۷۲ مونخ، تیم کویت را با نتیجه ۲ بر صفر شکست داد که گل‌های این بازی را علی پروین و علی جباری به ثمر رساندند. دیدار دوم این بازی ۲۵ دی ماه بود که میددا کویتی‌ها با گل‌های پروین و غلامحسین مظلومی مغلوب ملی پوشان ایران شدند.

۸ دی

حکومت بغداد به ایرانیان مقیم عراق برای خروج از آن کشور، ضرب‌الاجل ۶روزه تعیین کرد.

۲۱ آبان

امام خمینی در پیامی به ملت ایران نسبت به زمینه تشکیل سپاه دین از سوی رژیم شاه، به مردم هشدار دادند و آنان را به مقابله با رژیم فراخواندند.

۱۱ مهر

چهار نفر به‌نام‌های منوچهر بهایی‌پور، چنگیز قبادی، محمدعلی ساعی و حسین سید نورایی در زدوخورد مسلحانه با مأموران ساواک در تهران کشته شدند.

۱۷ مهر

با اخراج ۲۵۰ نفر دیگر از ایرانیان مقیم عراق، روابط دو کشور شدت تیره شد. تعداد اخراج شدگان تا ۱۵ آبان به ۶۰ هزار نفر رسید.

روز شمار

گردآوری: محمدگرشاسبی

۱ مهر

عملیات ربودن شهرام پهلوی نیا پسر اشرف پهلوی توسط افراد مسلح سازمان مجاهدین خلق ناکام ماند.

۱۱ مهر

سپهبد نعمت‌الله نصیری رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) در حه ارتشبدی گرفت.

۲ آبان

علامه سیدمحمدحسین طباطبایی نگارش تفسیرالمیزان را که از ۱۳۳۲ آغاز کرده بود به پایان رساند.

۱۲ آذر

تیم ملی فوتبال ایران در چارچوب مقدماتی المپیک ۱۹۷۲ مونخ، تیم کویت را با نتیجه ۲ بر صفر شکست داد که گل‌های این بازی را علی پروین و علی جباری به ثمر رساندند. دیدار دوم این بازی ۲۵ دی ماه بود که میددا کویتی‌ها با گل‌های پروین و غلامحسین مظلومی مغلوب ملی پوشان ایران شدند.

۱۰ دی

در آستانه فرارسیدن سال ۱۹۷۲ میلادی دولت انگلیس رسماً پایان تسلط خود بر خلیج فارس را اعلام کرد.

۱۵ بهمن

در شهرآورد پایتخت بین پرسپولیس و تاج در چارچوب جام تخت جمشید (لیگ سراسری ایران)، سرخ‌پوشان موفق شدند با نتیجه ۴ بر یک تیم تاج را شکست دهند.

۱۲ اسفند

چهار نفر از اعضای چریک‌های فدایی خلق به حکم دادگاه نظامی اعدام شدند.

۱۴ اسفند

دبیرخانه سازمان ملل در یادداشتی به دولت ایران خاطر نشان ساخت منطقه آبی بین ایران از سمت شمال و نیز تعدادی از کشورهای عربی از سمت جنوب «خلیج فارس» نام دارد و این بنابر عرف قدیمی انتشار اطلس‌ها و فرهنگ‌های جغرافیایی است.

۲۰ بهمن

اولین بیانیه سازمان مجاهدین خلق ایران در خارج از کشور انتشار یافت. در این بیانیه تاریخچه، اهداف و موقعیت سازمان پس از دستگیری‌های شهریور ۱۳۵۰ تبیین شده بود.

۴ بهمن

به دستور شاه «کمیته مشترک ضد خرابکاری» با هدف هماهنگ‌سازی عملیات سرکوب مخالفان تأسیس شد.

۱۳۵۱
1972

۱۳۵۰
1971